

זה הדדן

زو هديرخ ZO HADEREKH

גיליון 43 / 9 בנובמבר 2022

חד"ש התחזקה

בבחירות בת"א

עמ' 3

שבת אחים גם יחד: פגישת איתמר בן גביר ובנימין נתניהו במצודת זאב, 7 בנובמבר 2022 (צילום: דוברות הליכוד)

אומדן הנזק שתגרום הממשלה החדשה בלתי ניתן לשיעור. יהיו מי שיהיו שר האוצר, שר החינוך, שר המשפטים, שר הביטחון או השר לביטחון פנים - הנזק מובטח. היקפו יהיה כה רחב, עד כי שאף בשורות מצביעי ממשלת הימין יהיו מי שינסו להתנער ממעשיה. גם בחוגי הבורגנות עולים חששות - לא דווקא מהמשך הכיבוש או מהפגיעה הצפויה במרחב הדמוקרטי, אלא מנזקים אפשריים שתגרום הממשלה ל"ביזנס".

המצב שנוצר מטיל אחריות כבדה על כוחות השמאל העקבי היהודי-ערבי. היעלמותן של מרצ (ר' עמ' 5) ובל"ד מהבמה הפוליטית והופעת מפלגת העבודה בצל חיזור של עצמה הופכות את האתגר מורכב וקשה הרבה יותר מבעבר. לכן, המשימה הראשונה המונחת על המפתן של חד"ש ושל פעיליה היא להקים מערך, חזית או ועדה מתאמת של כל הכוחות המוכנים להיאבק בממשלת נתניהו. רק כך ניתן יהיה להציב חלופה פוליטית רחבה לשלטון הימין הקיצוני בישראל.

פעילי מק"י, בנק"י וחד"ש גילו נחישות והתמדה ראויות לשבח במערכת הבחירות, וכעת תפקידם לחזק ולהנהיג את השמאל האמתי. הפתרון אינו הקמת מפלגה חדשה לקראת הבחירות הבאות, כפי שמציעים מאוכזבים. המטרה: גיוס פעילים המוכנים להיאבק כדי למנוע כרסום בזכויות הדמוקרטיות והחברתיות. המטרה המשותפת: בידוד הימין שבשלטון.

משימה נוספת בה יישאו חד"ש ושותפותיה היא קידום מאבקים המציבים במרכזם את זכויות השכירים, האוכלוסייה הערבית, הנשים וקהילת הלהט"ב. צו השעה הוא העלאת שכר המינימום, ביטול חוקים מפלים כחוק הלאום וחוק קמיניץ והבטחת חינוך חינם מלידה ועד האוניברסיטה. נצא לרחובות ונדרוש את זכויותינו!

המשא ומתן להרכבת ממשלת ה"ימין מלא-מלא" נפתח השבוע (7.11) בפגישה בין ראש הממשלה המיועד בנימין נתניהו לבין איתמר בן גביר במצודת זאב. הממשלה טרם הוקמה, אך יעדיה המסוכנים כבר מתבררים.

שרים לעתיד הזדרזו והפריחו אמירות פשיסטיות וקראו לשבור את ארגוני העובדים, לבטל את חופש השביתה ולפעול לכינון מדינת הלכה. אפילו על הכדורגל לא פסחו: "הבכיר החדש בממשלת ישראל" (כפי שהגדירה אותו העיתונות האמריקאית), ח"כ בצלאל סמוטריץ', הצהיר כי יפעל להפסיק עריכת משחקי ליגת הכדורגל בשבתות.

נתניהו טרם הסדיר את חלוקת התיקים בין מפלגות הימין לבין המפלגות החרדיות, ובינתיים הציבור בחרדה (הרי מהדורות החדשות הבטיחו כי תוקם ממשלה חדשה תוך ימים). ראש הממשלה החדש-ישן מנסה להרגיע את קרוביו ורחוקיו ומבטיח כי "יהיה בסדר".

כך היה כאשר שוחח נתניהו עם נשיא ארה"ב ג'ו ביידן (7.11). ביידן בירך את נתניהו בחמימות: "אנחנו אחים, נעשה היסטוריה יחד. המחויבות שלי לישראל בלתי ניתנת לערעור. ברכות חבר". נתניהו נשבע לו אמונים: "נביא עוד הסכמי שלום היסטוריים, זה בהישג יד. המחויבות שלי לבירת שלנו וליחסים בינינו חזקה מתמיד".

לפי דיווחים טען נתניהו בשיחות עם מקורביו, כי "הממשלה לא תפגע באומה במצעדי הגאווה או בסטטוס קוו הקשור בקהילת הלהט"ב". את הדברים החשובים אומר נתניהו כהרגלו "בשיחות פרטיות", אך לעולם לא בפומבי. ח"כ אביגדור מעוז (נעם, הציונות הדתית) הצהיר מצדו כי הממשלה החדשה "תבחן את האפשרות לבטל את מצעד הגאווה, בצד הטבות וזכויות אחרות הניתנות לקהילת הלהט"ב". בנושא מצעד הגאווה מסר לגלי צה"ל: "הם [קהילת הלהט"ב] מקיימים מצעד שכולו פרובוקציות".

מכתבים למערכת

העתירות נגד הגוף העוצמתי - שב"כ

בכל חמישים שנות פעילות האגודה לזכויות האזרח, מעולם לא היססנו לפקוח עין בוחנת על אחד הגופים רבי הכוח ביותר במדינה – שב"כ. המדינה העניקה לשב"כ כלים עוצמתיים לצורך סיכול "איומים", וזאת בשונה מהמשטרה או כל גורם אחר: האזנות סתר ללא צו, חיפוש סמוי, גישה בלתי מוגבלת לנתוני תקשורת ולכל המאגרים במדינה, מעצרים בלתי חוקיים ועוד. הכלים והסמכויות הרחבות שברשות שב"כ, והחשאיות בה הוא פועל, מאפשרים פגיעה אנושה בזכויות האדם בישראל.

במהלך השנים הייתה האגודה שותפה לעתירה נגד שימוש בעינויים בחקירות שב"כ. עתירה נוספת שהגשנו הובילה לצמצום האפשרות לזמן פעילים חברתיים ל"שיחות אזהרה". לבסוף, בתקופת הקורונה פעלנו לביטול פעילות שב"כ במסגרת מעקבי מגע. בשבועיים האחרונים נדונו עוד שתי עתירות חשובות שיזמנו, הנוגעות בסמכויות שב"כ ובכלים העומדים לרשותו.

באחרונה קיים בג"ץ דיון בעתירה שהגשנו נגד סעיף בחוק השב"כ. החוק מתיר לממשלה להטיל תפקידים נוספים על שב"כ בהחלטת ממשלה חשאית. אך במקום לתקן את חוק השב"כ, הגדיל בית המשפט את תפקידיו וסמכויותיו.

ברור לכל כי ההחלטה מובילה ותוביל להשלכות רחבות הקף על זכויות האדם בישראל. האם הרחבה דרמטית של תפקידי השב"כ ראויה להיעשות במהלך חשאי ונסתר מעיני הציבור ומרבית חברי הכנסת? יש להוסיף כי ההחלטה נתקבלה ללא דיון דמוקרטי פומבי, וכי לא קיימת כל אפשרות להעמידה לביקורת שיפוטית. הסעיף בחוק שנגדו עתרנו קורא לחשוף את ההחלטה לביקורת ציבורית. אם אין מנוס מלקבל החלטות הכרוכות בפגיעה קשה בזכויות אדם, הן צריכות להתקבל בהליך דמוקרטי כנסת, ולא בהחלטות שמקבל השלטון במחשכים. לפני שבועיים חזרנו לבג"ץ לצורך דיון בעתירה נוספת בנושא שב"כ. זו עוסקת במאגר אימנטי המשמש את שב"כ לאיסוף נתוני תקשורת. המאגר הושלם לאחר עבודת איסוף גורפת ורציפה של נתוני תקשורת ממכשירים סלולריים בהם משתמשים אזרחים. חיפוש שב"כ במכשירים נעשה ללא צו שיפוטי, בחשאיות וללא פיקוח.

את נתוני התקשורת מקבל השב"כ מחברות הסלולר. הודות לפיתוחים טכנולוגיים, יש בנתונים אלה לחשוף מידע אישי רגיש ביותר. כך מודע שב"כ לכל מקום בו ביקר אזרח ולכל אדם עמו שוחח. תוכנית המעקבים נחשפה רק בתקופת הקורונה, ולאחר שהממשלה החליטה להשתמש בה כדי לבצע מעקב מגעים אחר חולים ואלה שבאו עמם במגע.

מאז הקורונה למדנו כי תוכנית המעקבים נתקבלה בהליך קלוקל. התנהלות המדינה בנושא קיצונית גם בהשוואה לדמוקרטיות אחרות, ונעדרת מנגנונים בסיסיים המאפשרים למנוע שימוש לרעה במידע. העתירה שהגשנו כבר הבטיחה הישג חשוב – הממשלה הודיעה כי בכוונתה להגיש תזכיר לקראת תיקון נרחב בחוק השב"כ. בכך מתבצע בחוק השינוי הראשון מזה 20 שנה. התיקון יתייחס גם למאגר נתוני התקשורת ויופץ לציבור.

עו"ד גיל גן-מור, האגודה לזכויות האזרח

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

ממשלות מתחלפות אבל הקפיטליזם נשאר

"בשוק ההון במידה רבה לא רואים הבדל מהותי בין שלושת התרחישים האפשריים: סיבוב נוסף של בחירות, ממשלה צרה של הימין, או ממשלת צרה של גוש המרכז שמאל".

יוסף חרש, "דה מרקר", 1.11

הכלכלן הבכיר סבור כי מיתון טוב לאזרחים

"אם נצטרך לעבור תקופת מיתון, זה יהיה מחיר זמני כדי להבריא את המשק. אין ברירה".

פרופ' רפי מלניק, נשיא אונ' רייכמן, "מעריב", 28.10

נגיד צ'קלקה

"פורסם כי נגיד בנק ישראל, אמיר ירון, קיבל אישור ממשרד התחבורה לנסוע במכוניתו המשווריינת בנתיב תחבורה ציבורית (נת"צ). בבנק ישראל הסבירו שהנגיד מאוים. קבלת האישור מותנית באישור משטרה, וזה ניתן בשל האיומים. זה נראה כמו עוד סיפור על ניצול שררה. אבל רגע, אם אכן יש איומים על הנגיד, איך הנת"צ יציל אותו מהמתנקש האלמוני? האם לא עדיף שבנק ישראל ירכוש מיגון למכונית השרד, יציב שומר אישי במכונית – והנגיד ינוע בנתיבים הרגילים? אם הוא נורא מפחד – שייסע באוטובוס. אפשר גם ברכבת. שם הכי בטוח".

גדעון עשת, "כלכלה שחורה", 30.10

הניאו-ליברליזם ההגמוני המודע להגמוניותו

"השיח על צמצום הפערים בישראל כל כך לא מפותח, והמקום שהנושא מקבל בפוליטיקה הוא כה שולי, עד כי הסקרים יכולים לנבא, למשל, שאם איילת שקד תפרוש מהמרוץ לכנסת, שליש מאלה שהתכוונו להצביע לה יצביעו לליכוד. נתח דומה של בוחרים יצביע למפלגתו של גנץ (והיתרה לא יצביעו כלל). כלומר – חלק ניכר מהאנשים ששקלו להצביע לפוליטיקאית המזוהה כימנית, ושביקשה לקדם הפרטה בשירותים הציבוריים, להפחית מיסים ולהחליש את העבודה המאורגנת, יכול להעביר את תמיכתו למועמד המזוהה עם 'המרכז-שמאל'. באופן דומה, במחקר על התארגנויות עובדים שנפרסם בקרוב, מצאנו שהצעות חוק להחלשת העבודה המאורגנת (לדוגמה, כאלה שמאפשרות לעובד 'לפרוש' מהסכם קיבוצי לטובת חוזה אישי) קודמו על ידי חברי כנסת מהמרכז-שמאל בצד חברי כנסת מהימין. מן הצד השני – כמה מהקולות הברורים ביותר להגנה על העבודה המאורגנת הגיעו דווקא מהליכוד".

ד"ר יובל לבנת, מנהל מרכז אדזה, 28.10

בוכים כל הדרך אל הבנק

"למה הרווחנו בקורונה? כי אנשים לא נסעו לחו"ל וצרכו יותר. כשמחזור המכירות עולה ב-14% מרוויחים יותר. אבל אנחנו מרגישים נרדפים. כואב לי נורא כשאני שומע משפטים כמו 'אל תקנו סנו כי הכסף הולך לכיסים הפרטיים של משפחת לנדסברג'. אפשר להתווכח על מחירים, אבל למה להשתלח אישית במשפחה?"

אלכס לנדסברג, מבעלי סנו, "ידיעות אחרונות", 28.10

פעילי חד"ש יחד עם ח"כ עופר כסיף מפצים כרזים ביום הבחירות בשד' רוטשילד בתל אביב (צילום: "זו הדרך")

חד"ש התחזקה בתל אביב-יפו

ארגוני החברה האזרחית:

נמשיך להיאבק למען צדק

תוצאות הבחירות לכנסת ה-25 והמו"מ שמנהלים מרכיבי קואליציית הימין הקיצוני של בנימין נתניהו מעוררים חששות כבדים בקרב פעילים בארגוני החברה האזרחית. "בימים אלה של דאגה וחשש, נותרנו נחושים ונחושות מתמיד. חשוב לנו שתדעו: אנחנו לא מהססים ולא פוחדים. נמשיך להיאבק על החזון שלנו: שוויון, זכויות אדם, צדק חברתי ודמוקרטיה. אנחנו נשארים כאן. כעת אחריותנו גדולה מאי פעם" - מסרה נועה סתת, מנכ"לית האגודה לזכויות האזרח.

לדברי טלי אהרנטל, מנכ"לית ארגון סיוע לפליטים ומהגרים: "אין לנו אשליות. יהיה קשה, וצפויים לנו הרבה אתגרים ומהמורות. אך אנחנו נחושים, חזקים וצודקים, ויש לנו אתכם ואתכן. אנחנו יחד במאבק, גם אם הוא צפוי להיות ארוך ומתיש".

עוד הדגישה: "תוצאות הבחירות לא קלות לעיכול, ונראה כי הממשלה שתקום תורכב מחברי כנסת העוינים את טובת זכויות הפליטים ומבקשי המקלט. דווקא ברגעים קשים אלה חשוב לי לפנות לתומכינו הרבים. אנו ארגון זכויות אדם המקדם את זכויות הפליטים בישראל ועל כן לא ניכנע לשפת הייאוש. היום יותר מתמיד אנו מבקשות לחדש את התחייבותנו שלא לעמוד מנגד נוכח עוולות פוליטיים וחברתיים".

אהרנטל חתמה את דבריה במילים: "דווקא בעת הזו נעמוד איתנים ונילחם לטובת זכויות הפליטים בכל דרך ואמצעי אשר יעמדו לרשותנו. אנו נערכות להתמודדות בשדה פוליטי חדש, ונחושות להמשיך לפעול למען הפליטים ומבקשי המקלט, ולהעניק להם סיוע פסיכוסוציאלי והומניטרי. נמשיך לעשות כל שביכולתנו כדי להגן עליהם ולקדם את זכויותיהם ומעמדם".

יוסי אבו

חד"ש הגדילה את כוחה בעיר תל אביב-יפו, כך עולה מתוצאות הבחירות הרשמיות לכנסת ה-25: 4,058 תושבי תל אביב-יפו בחרו חד"ש-תע"ל, מתוכם 2,583 תושבי תל אביב ו-1,475 תושבי יפו. לעומת זאת, בבחירות לכנסת ה-24 שנערכו במאסר 2021, זכתה הרשימה המשותפת (שכללה אז גם את בל"ד) ב-5,118 קולות של תושבי העיר (1,997 בתל אביב ו-3,121 ביפו). רשימת בל"ד השיגה בבחירות האחרונות כמה אלפי קולות בת"א-יפו.

ניתן לשער כי בקולות שנוספו לחד"ש-תע"ל בקרב תושבי תל-אביב היו גם תומכים בעבר של רשימת מרצ, אשר התאכזבו מהרפיסות שהפגינו נציגיה במסגרת פעילותם בקואליציה. בעוד שבבחירות הקודמות זכתה מרצ בכ-37 אלף קולות בתל אביב, בשבוע שעבר הצביעו עבורה 29 אלף תושבים (בנושא זה ר' עמ' 5).

פילוח גיאוגרפי מראה כי מצביעי חד"ש-תע"ל תושבי תל אביב מרוכזים בעיקר בלב העיר, במרכז העיר ובדרומה. בדרום העיר זכתה הרשימה בכמה מהקלפיות ביותר מ-70% מהקולות!

מאז בחירות 2019, בהן התמודדה לראשונה רשימה של חד"ש-תע"ל, נוספו לה מצביעים ברחבי העיר למעט בצפון הישן, שם נרשמה ירידה בכוחה. ייתכן כי הירידה נגרמה כתוצאה מעליית מחירי הדיוור, שדחקה את הסטודנטים והמשפחות הצעירות אל מחוץ לשכונה. תהליך שנמשך בעשרו האחרון גם בחלקים אחרים של העיר.

לפי הערכות בחד"ש-תע"ל, זכתה הרשימה ביותר מעשרת אלפים קולות בקרב הציבור היהודי. תומכי הרשימה מרוכזים ברובם בערים הדו-לאומיות (חיפה, תל אביב-יפו, ירושלים, עכו, כרמיאל, נוף הגליל, מעלות תרשיחא, לוד, רמלה, באר שבע ונווה שלום). ביפו, לדוגמא, מתגוררים בין השאר יהודים התומכים בחד"ש. במקביל, מתגוררים במרכז תל אביב תושבים ערבים, וסביר להעריך כי רבים מהם הצביעו עבור חד"ש-תע"ל.

אסף טלגם

אונ' בן גוריון מעודדת פגיעה בחופש הביטוי

האגודה לזכויות האזרח דורשת לבטל את ההליך המשמעתי נגד פעילת חד"ש באוניברסיטת בן-גוריון, וטן מאדי. בית הדין המשמעתי באוניברסיטת בן-גוריון הרשיע ב-20 באוקטובר האחרון את מאדי בעבירת "אי-ציות לרשויות" הקמפוס. זאת לאחר שהזכירה את המילה "שהידים" בדברים שנשאה בעצרת לציון יום הנכבה. שניים מהדיינים דחו את טענת הסטודנטית כי המילה שהידים אינה מתייחסת בהכרח למחבלים מתאבדים, וקבעו שהיה עליה להימנע מלהשתמש בה לאור המשמעות שמייחס לה הציבור הרחב. דין נוסף התנגד להרשעתה.

שני מרצים ייצגו את הסטודנטית בהליך המשמעתי. הם הציגו חוות דעת של מרצה באוניברסיטה ומומחה לשפה הערבית, בה קבע כי למילה "שהיד" כמה משמעויות, ושבהקשרה בדברי מאדי פירושה "חללים". התביעה התעקשה כי התרגום העברי הנפוץ והמקובל למילה הוא מחבלים מתאבדים, וכי בדברי הסטודנטית היה משום תמיכה במעשי אלימות.

היועץ המשפטי של האגודה לזכויות האזרח, עו"ד דן יקר, ומנהל המחלקה לחברה הערבית, עו"ד גדי ניקולא, פנו לנשיא ולרקטור האוניברסיטה. הם טענו כי "הקובלנה שהגיש הארגון הפשיסטי 'אם תרצו' היא פגיעה חמורה בחופש הביטוי של הסטודנטית, ויוצרת אפקט מצנן על קהילת האוניברסיטה כולה". עוד טענו כי הגשת קובלנה בשל משפט שנאמר בערבית על פי הפרשנות הנטענת של משמעות המילה בקרב הציבור היהודי היא אבסורדית, ואף לוקה בהטיה תרבותית וגזעית. כן נטען שהגשת הקובלנה סותרת את הקביעות של בית המשפט המחוזי בנצרת בערעור של המשוררת דארין טאטור, שהתייחסו לטקסט דומה.

עוד עמדו יקר וניקולא על הפגמים החמורים בהליך שננקט נגד הסטודנטית, אשר מנעו ממנה הליך הוגן: נמנע מקהל לנכוח בדיון למרות שלא ניתנה החלטה על דלתיים סגורות; נציגת הלשכה המשפטית, שנכחה בדיון והתערבה בו לטובת התביעה, לקחה חלק פעיל בהתייעצות הדיינים; בהכרעת הדין לא צוינו שמות הדיינים; ולהרכב הדיינים צורפה דיינת שלא נטלה חלק בדיון ושמונתה על ידי המזכירה האקדמית, שאין לה סמכות לקבוע את ההרכב.

כסיף: לחדש את החקירה נגד ח"כ כהן מהציונות הדתית

ח"כ עופר כסיף (חד"ש-תע"ל) פנה (8.11) ליועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גלי בהרב מיארה, בדרישה לפתוח מחדש את חקירת המחלקה לחקירת שוטרים (מח"ש) נגד הח"כ הנבחר של הציונות הדתית, אלמוג כהן. מדובר בתיק חקירה במח"ש בגין התעללות ותקיפה של שלושה מפגינים תושבי רהט. תיק החקירה המקורי נסגר בעילה של "עברייני לא נודע", בשל חוסר היכולת לזהות את השוטרים התוקפים. אלא שבמהלך מערכת הבחירות התרברב כהן בפוסט בעמוד הפייסבוק שלו כי השתתף כשוטר במעצר אלים ובהתעללות במפגינים ערבים: "הם זוכרים מה עשיתי", כתב. בקשה דומה הוגשה לראשת מח"ש על-ידי בא כוחם של הקורבנות, עו"ד איתי מק.

המאבק על אום אל-חיראן חוזר

הח"כ הנבחר יוסף עטאונה (חד"ש-תע"ל) הגיע (7.11) לכפר הלא מוכר אום אל-חיראן בנגב, כדי לעקוב מקרוב אחר "עבודות התשתית" שחידשה המדינה במקום. מטרתה לפנות את התושבים הערבים-בדואים ולהקים במקום ישוב יהודי. כוחות משטרה גדולים הגיעו למקום וליוו את העבודה. לדברי עטאונה, "הממשלה המסתמנת מתכוונת להרחיב את האלימות כלפי תושבי הנגב הערבים-בדואים ואנחנו הולכים להרחיב את המאבק למען הזכויות והשוויון".

יצוין כי באוקטובר אשתקד דחה בג"ץ את העתירה לפתוח בחקירה פלילית נגד השוטרים שהיו מעורבים בירי ביעקוב אבו אל-קיעאן באום אל-חיראן ב-19 בינואר 2017. את העתירה הגישו בני משפחתו באמצעות ארגון עדאלה והוועד נגד עינויים נגד החלטת פרקליט המדינה והיועץ המשפטי לממשלה לסגור את התיק.

אבו אל-קיעאן נורה למוות בידי שוטרים במהלך פינוי מבנים בכפר. לפי עדי ראייה לאחר שנורה על ידי שוטרים, איבד שליטה על הרכב ואז דרס למוות את השוטר ארו לוי ופצע שוטר אחר. כבר ביום התקרית מיהרו ראש הממשלה דאז בנימין נתניהו, השר לביטחון פנים גלעד ארדן ופיקוד המשטרה לקבוע ללא ביסוס כי אבו אל-קיעאן היה "מחבל" וכי התקרית כולה הייתה "פיגוע דריסה מכוון". באותו יום ובקרבת הזירה נפגע גם ח"כ אימץ עודה (חד"ש), לאחר ששוטר ירה בראשו כדור ספוג.

ח"כ עודה הדגיש אז בתגובתו: "זו החלטה מבישה של בג"ץ. גם אחרי שכולם נאלצו להודות בטיוח ובשקר, איש לא ישלם את המחיר. יש נרצח אך אין רוצחים. זו יריקה בפניה של משפחת אבו אל-קיעאן, והצהרה מסוכנת על שווי חיי של אזרח ערבי במדינה.

בינואר האחרון פנה ח"כ עודה לפרקליטות המדינה באמצעות עו"ד פארח ביאדסי מהוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, והגיש לה התראה לפני נקיטת הליכים בבג"ץ. הפנייה הגיעה לאחר שעברו כשלוש שנים ללא מענה לערר שהגיש ח"כ עודה במאוס 2019 על החלטת המחלקה לחקירת שוטרים (מח"ש) לסגור את התיק נגד השוטרים שירו בו באום אל-חיראן וגרמו לפציעות.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

הסיבות לכישלון פוליטיות, אידיאולוגיות וארגוניות

נפרדים ממרצ ובקרוב גם מהעבודה

"הניכוש הוא הפיל שבחדר ממשלת השינוי" (תמונה: "שוברים שתיקה")

ואם מדינת ישראל היא מדינת לכל אזרחיה, מדוע לא פעלו שרי מרצ לבלימת החוקים הגזעניים שקידמה "ממשלת השינוי"? מדוע לא פעלו לביטול חוק הלאום הגזעני? הרי במצע מרצ כתוב במפורש כי מרצ תפעל לביטול. ומה פשר הסעיף במצע המבטיח "מאבק בתאונות עבודה"? הרי סגן שר התעשייה והמסחר מטעם מרצ וסגן הרמטכ"ל לשעבר האלוף (מיל') יאיר גולן הופקד על המאבק בהן. סיכום כהונתו של גולן עגום במיוחד. מתחילת 2022 ועד למועד הבחירות נהרגו בישראל 59 עובדים, רובם בענף הבנייה. אשתקד נהרגו 69 עובדים. כלומר, השנה צפוי להישבר השיא הקטלני שנרשם בשנה שעברה. בשלוש מילים: דבר לא השתנה. אלה דוגמאות ספורות לפער שבין הצהרות נציגי מרצ למעשיהם.

מצע מרצ נרחב ומקיף, אך ניכר כי מחבריו נזהרו מאוד בניסוחו. הם בחרו שלא להתייחס לשאלות מהותיות ובהן התלות בארה"ב וההזדנבות הישראלית אחר מנהיגי המעצמה האימפריאליסטית. עוד בחרו להותיר בחוץ כל התייחסות לאופי המשטר הקפיטליסטי הישראלי ולמדיניות החימוש הגרעיני בה נוקטת ישראל.

מפלגה בחיפוש אחר קהלה האובד

הכישלון בבחירות היה גם כישלון ארגוני. מרצ היא מפלגה ללא סניפים, ללא עיתון, ללא פעילות בשטח (או בשטחים) ללא דיונים אידיאולוגיים וללא תא סטודנטיאלי. מדובר במפלגה חסרת ארגון, חסרת קהל וחסרת מהות. במרוצת השנים איבדה מרצ את בסיס כוחה (אשר הורכב בעיקר מחברי מפ"ם) בקרב חברי הקיבוצים. מעיון בדפוסי ההצבעה בבחירות האחרונות עולה, כי חברי הקיבוצים הצביעו ברובם עבור יאיר לפיד ומפלגתו הניאו-ליברלית. הציבור הישראלי נפרד ממרצ, אך הכתובת כבר על הקיר: גורל דומה צפוי גם למפלגת העבודה, אלא אם כן תשכיל להציב אלטרנטיבה אמיתית לשלטון הימין.

אפרים דויד

לסיעת חד"ש-תע"ל בכנסת חמישה נציגים, כך עולה מספירת הקולות בבחירות לכנסת ה-25. ועדת הבחירות המרכזית פרסמה בשבוע שעבר (3.11) את נתוני ההצבעה הסופיים ולפיהם השיג גוש נתניהו הימני-גזעני 64 מנדטים. הישג זה סולל את דרכו של יו"ר הליכוד בנימין נתניהו חזרה לראשות הממשלה, זאת לאחר שנה וחצי כראש האופוזיציה. רשימת מרצ, חברה קבועה בכנסות ישראל השונות מאז נוסדה לפני 30 שנה, לא גברה על אחוז החסימה לראשונה בתולדותיה. תוצאות ההצבעה הראו כי חסרו לה 4,124 קולות בלבד כדי לעבור. כצפוי, גם רשימת בל"ד נותרה מתחת לאחוז החסימה. מפלגת העבודה הוותיקה, אשר אחזה בהנהגת המדינה במשך עשרות שנים, עברה בקושי את אחוז החסימה, וסיעתה בכנסת הקרובה תמנה ארבעה נציגים בלבד.

מאז פרסום תוצאות הבחירות נכתבו תלי-תלים של מאמרים ופרשנויות על היעלמות מרצ. החל בשמחה לאיד עקב כישלונה, וכלה בהשתתפות כנה בצער ראשיה. קיימת הסכמה רחבה כי מחיקת המפלגה הוותיקה היא לא פחות מרעידת אדמה פוליטית. אכן, כישלון מרצ חיזק את ידיו של הימין הגזעני, והיעדר קולותיהם של חברות וחברי הרשימה יורגש היטב במליאה.

אך מרצ הרוויחה את תבוסתה ב(חוסר) יושר. הצעדים שנקטה במהלך השנה וחצי בהן חברה לממשלת לפיד-בנט עומדים ביחס הפוך להבטחותיה ולעקרונותיה המוצהרים. חרף מסריה, במערכות הבחירות במארג אשתקד ובחודשים האחרונים, נעדרו מסדר יומה ההתנגדות לכיבוש, קידום השוויון, המאבק הפעיל בגזענות והרצון בשינוי.

מרצ בממשלה: הכישלון הוא יתום

לו רק נציגות ונציגי מרצ (שרת הסביבה היוצאת ויו"ר מרצ לשעבר תמר זנדברג, יו"ר מרצ עד לאחרונה ושר הבריאות ניצן הורוביץ והשר לשיתוף פעולה אזורי עיסאווי פריג') היו מחוללים שינויים מהותיים במשרדיהם, ייתכן כי קמפיין הגעגועים שהובילה זהבה גלאון (אשר לפני שלוש שנים הטילה ספק ברלוונטיות של מרצ) היה נוחל הצלחה. אך הסיבות להיעלמות מרצ עמוקות יותר. קיימת בעיה פוליטית עמוקה בפיוזור הבטחות ללא כל כוונה לקיימן. הבוחרים ציפו ממרצ ומנבחריה להתנהג באופן שונה, ולא לזנוח את האידיאולוגיה שבשמה נבחרו.

מצע מרצ לבחירות האחרונות מעיד על חוסר המעש של נציגיה בתקופת "ממשלת השינוי", ועל הפער בין הצהרותיהם למעשיהם. הסעיף הראשון במצע גורס, כי "מדינת ישראל היא מדינה דמוקרטית, מדינת העם היהודי וכל אזרחיה". נשאלת שאלה: האם אנשי מרצ מבולבלים ולא השכילו לקרוא את המצע לפני פרסומו?

אם מדינת ישראל היא מדינת כל אזרחיה, מדוע חרדי תושב ברוקלין או רפורמי תושב פאלו אלטו מקבלים אזרחות מיד עם הגיעם לישראל ואילו נכד של פליט פלסטיני לא מורשה להיכנס? מדוע מרצ לוקחת חלק פעיל בניהול המוסדות הציוניים הרקובים מן היסוד? הייתכן כי חברה מטפחים את העמקת כיבוש השטחים הפלסטיניים בשיתוף פעולה עם ההסתדרות הציונית, הקרן הקיימת וקרן היסוד?

דייוויס לא זנח את שורשיו במעמד הפועלים, ולכן שב לדרום קליפורניה בסוף שנות ה-80. בשובו למד כלכלה והיסטוריה, ובהמשך היה מרצה וחוקר מבוקש על אף שמעולם לא השלים כתיבת דוקטורט. העיתון "לוס אנג'לס טיימס" דיווח, כיצד "היה נוהג במשאת במשך שבוע, 'יורד' מהכביש כדי להעביר הרצאות בקולג', וחוזר לנהיגה".

דייוויס היה כותב בחסד ופרסם חיבורים פוליטיים וסביבתיים מעולים. בספרו 'עיר הקוורץ' (1990) עקב אחר הגיאוגרפיה המעמדית המקוטבת של לוס אנג'לס. שנתיים לאחר הפרסום, פרץ בקליפורניה מרד ענק אותו הובילו העניים המרודים, מה שאישר את אבחנותיו.

ב-1998 פרסם את הספר "אקולוגיה של פחד", ובו חקר את האסונות ה"טבעיים" הנגרמים לכדור הארץ – ובעיקר את השריפות והשיטפונות שפקדו את קליפורניה. בחיבור זה ובאחרים חשף דייוויס את הסתירה בין בניית-יתר המונעת על ידי רווח לבין השמירה על האיזון האקולוגי.

בין קטסטרופה למהפכה

פרסומו ההיסטורי-סביבתי החשוב ביותר של דייוויס הוא ספרו "השוואות של התקופה הוויקטוריאנית המאוחרת" (2001), אותו הגדיר ההיסטוריון הבריטי פרי אנדרסון יצירת מופת. הספר מתאר את הרעב ההרסני לו גרם שילוב הודו, סין וברזיל בכלכלה העולמית הליברלית של המאה ה-19.

למרות שהחיבור עוסק באירועים שהתרחשו בתקופה הוויקטוריאנית, הדגיש דייוויס כי מסקנותיו הפוליטיות המרתקות רלוונטיות גם לעידן ג'ורג' בוש וטוני בלייר. "מטרת הספר להראות כי המעצמות האימפריאליות המערביות נקטו לאורך ההיסטוריה אמצעי דיכוי שונים כלפי נתיניהם. במאה ה-19 הייתה זו מדיניות הרעבה, וכיום הן מטילות פצצות", כתב.

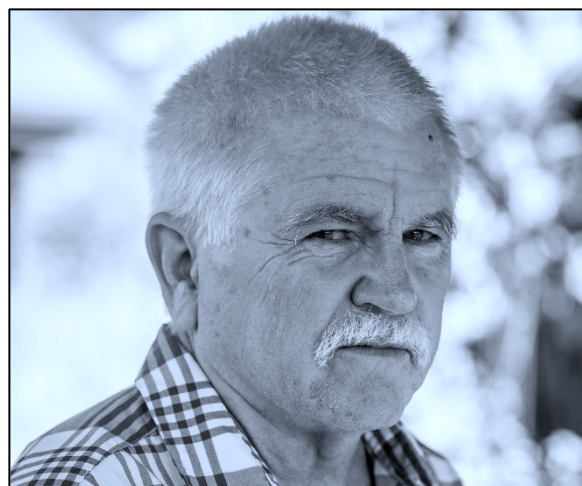
בכתביו המאוחרים התמקד דייוויס ביחסי הגומלין בין הסתירות העומדות בלב השיטה הקפיטליסטית לבין תנודות של מערכות פסיקליות. בספרו "מפלצת על סף הדלת" (2005) התריע כי השלכות מגיפת הסארס (2002-2004) מבשרות אסון ביולוגי גדול הרבה יותר שיביאו התיעוש והגלובליזציה. לאחר שתחזית זו, כמו רבות אחרות שלו, התאמתה, החל בפרסום "חדשות שנת המגפה" - בלוג יומי בו שיתף את פרשנותו לאירועי השנה הראשונה של מגפת הקורונה.

דייוויס היה בעל השכלה רחבה והרפתקן אינטלקטואלי, אך עם זאת נותר מרקסיסט מסור. בראיון לעיתון "גרדיאן", מתח ביקורת קשה על השמאל הרפורמיסטי: "הרפובליקאים עשו עבודה טובה מאוד בשילוב תנועות מחאה עם פוליטיקה אלקטורלית", אמר. "בזמן שהרפובליקאים שלטו ברחובות, היו הדמוקרטים הפרוגרסיביים עסוקים במלחמות הן כלפי פנים הן כלפי חוץ". היו שהתייחסו לדייוויס בביטול כפסימי מדי. את עמדתו המתומצתת ניתן למצוא בכותרת לאסופה פוליטית שהוקדשה לזכרו: "בין קטסטרופה למהפכה". דייוויס דבק בתובנה עמוקה וברורה לגבי הקטסטרופות אליהן מוביל "הקפיטליזם האפוקליפטי": הוא גרס כי מתוכנן יכולה לצמוח אף ורק מהפכה.

על מצבתו של דייוויס חרותות מילותיו: "מה שמחזיק אותנו, בסופו של דבר, הוא האהבה זה לזה והסירוב להרכין ראש ולקבל את פסק הדין, אף על פי שנראה כל יכול. מה שאנשים רגילים חייבים לעשות הוא לאהוב אחד את השני ולהגן אחד על השני. עלינו להילחם!".

אלכס קליניקוס, "סוציאליסט וורקר"

מאנגלית: אבישי ארליך

חייק דייוויס 1946-2022

נביא הזעם של ארצות הברית

ב-25 באוקטובר הלך לעולמו הפעיל, ההיסטוריון והחוקר המרקסיסטי האמריקאי מייק דייוויס. עיתוני השמאל העקבי הרבים שהספידו אותו היו מאוחדים בדעה כי היה מרקסיסט מעולה, וכי דווקא כעת הציבור זקוק לאדם כמוהו יותר מאי-פעם. מותו גזל מאיתנו את בעל החזון המרקסיסטי הבכיר בדורנו.

דייוויס הפנה את תשומת לבו האינטלקטואלית ואת סגנון כתיבתו הפרוזאי למגוון עצום של נושאים. ביניהם: גורל כדור הארץ, תהליך העיור החזירי, העוני והרעב בעולם, שריפות, מגיפות וגם לוס אנג'לס של שנות ה-60. הוא העניק לנו תובנות ברורות לגבי הקטסטרופות שיוצר הקפיטליזם – אך גם סיפק תקוות למוצא.

את ספרו האחרון "העלה את הלילה באש" (2022) כתב דייוויס בשיתוף עם ג'ון ווינר. הספר מגולל את סיפורה של העיר לוס אנג'לס, הכרוך גם בסיפור חייו האישי. דייוויס נולד ב-1946 בדרום קליפורניה למשפחת פועלים ממוצא וולשי ואירי. אביו, פועל בתעשיית הבשר, נפטר משבץ, ולכן נאלץ דייוויס לעזוב את בית הספר בגיל 16. לימים הצטרף לתנועה לזכויות האזרח והתמיד בארגון פעילות פוליטית. פעם סיפר לי, כי בזמן פעילותו בארגון "סטודנטים למען חברה דמוקרטית" (SDS) נפגש עם הפילוסוף המרקסיסטי הגרמני הרברט מרקוזה שגר אז בסן דייגו.

שורשיו היו נטועים במעמד הפועלים

דייוויס עבד כנהג משאית, ועד מהרה הפך פעיל סוציאליסטי - תחילה במפלגה הקומוניסטית של לוס אנג'לס ולאחר מכן בקבוצה המרקסיסטית הבינלאומית. בעקבות סירובו לשרת בצבא בזמן מלחמת וייטנאם, גלה מארה"ב ועבר לגלזגו שבסקוטלנד. במהלך שהותו שם הבחין בו פרי אנדרסון, עורך כתב העת האינטלקטואלי "השמאל החדש". הוא הכיר בכישרונו של דייוויס ככותב וכמארגן, וצירף אותו למערכת כתב העת בלונדון.

הכנס העולמי ה-22 של המפלגות הקומוניסטיות

סולידריות עם קובה ופלסטין

תוכנית העבודה שגיבש הכנס כוללת קריאה להתייבשות משותפת בסולידריות עם המדוכאים הנאנקים תחת הדיכוי של זרועות השלטון. משתתפי הכנס תיאמו את עריכתם של ימי סולידריות בין-לאומיים, לרבות חיזוק הסולידריות עם העם הפלסטיני החי תחת כיבוש. הכנס קרא לסיום הכיבוש, להכרזה על מזרח ירושלים כבירתה של פלסטין הריבונית ולשיבת הפליטים לאור החלטות האו"ם בעניין.

נגד הפשיזם וההון בישראל ובעולם

ביום השני והשלישי של הכנס עלו דוברי המשלחות השונות לשאת דברים. רובם ככולם פתחו בדברי ברכה לקובה על שאפשרה את קיום האירוע. זאת על-אף שרק חודש וחצי קודם לכן הכתה בה סופת איאן, אשר הותירה אותה ללא חשמל במשך שבוע. כיום לא נותר ברחבי הוואנה זכר לנזקי הסופה. עוד כללו נאומי המשלחות קריאה גורפת להפסקה מידית של המצור הנפשע המוטל על קובה מצד ארה"ב והנמשך זה 63 שנים.

הנאומים דרשו להוציא את קובה מרשימת המדינות התומכות בטרור - הגדרה שבאירופה משוועת מובילה ארה"ב. עוד ציינו דוברי המשלחות את עמידתם האיתנה לצד העם הפלסטיני החי תחת הכיבוש הישראלי המתמשך. כנציגי המפלגה הקומוניסטית הישראלית התייחסו בנאומו לבחירות לכנסת ולסכנת הפשיזם בישראל. התרעתי על עלייתה הצפויה של מפלגת "עוצמה יהודית", הדוגלת בעלינויות יהודית ובטרנספר לפלסטינים ולאנשי שמאל אשר "אינם נאמנים למדינה" (לשון המפלגה הפשיסטית).

בהמשך ציינתי כי החברה בישראל מקוטבת ומפולגת. הקיטוב העמיק לאחר אירועי מאי 2021, אשר העצימו את השסעים החברתיים ואת המתח המעמדי. תיארת את המפלגה הקומוניסטית הישראלית ככוח העיקרי העומד לצד הפלסטינים במאבקם הצודק לעצמאות, ואת פעילי המפלגה היוצאים חוצץ נגד המתנחלים החמסנים וגוזלי האדמות, הפועלים בחסות הצבא.

בסיכום דברי אמרתי: "טועה מי שחושב שהסכסוך הוא בין יהודים לערבים. הסכסוך מתקיים בין אלה התומכים בכיבוש ובעליונות גזעית לבין אלה המתנגדים להם. מאבקנו היהודי-ערבי הוא מאבק משותף לסיום הכיבוש ולעצירת הגלישה לעבר פשיזם. נמשיך להיאבק למען חברה צודקת ושוויונית כפי שכל מפלגה קומוניסטית מחויבת לעשות".

למען דור חדש של סוציאליסטים

בקרב הנוכחים בוועידה נרשמה הפתעה גמורה כאשר למושב הנעילה הגיע נשיא קובה מיגל דיאס-קאנל, אשר התקבל בתשואות רמות. דיאס-קאנל נשא נאום על אודות אתגרי הקיום תחת המצור האמריקאי. המצור, כך אמר, מונע מאזרחי קובה חיי חופש ושגשוג, ומקשה על ממשלת קובה לגבש מודל מוצלח יותר ונכון יותר לחיים בסוציאליזם ובשוויון.

קובה, ציין, השקיעה מאמצים בייצוא החיסון "עבדאללה" לנגיף הקורונה אותו פיתחה בהצלחה יחד עם ממשלת איראן וללא שיקולי רווח קפיטליסטיים. ארה"ב מצדה מתמידה

נשיא קובה מיגל דיאס-קאנל ונציג המפלגה הקומוניסטית הישראלית תאודור אריאל עמר בכנס ה-22 של המפלגות הקומוניסטיות (צילום: זו הדרך)

הכנס העולמי ה-22 של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות נערך בחודש שעבר (27.10-29) בהוואנה, בירת קובה. כותרת הכנס הייתה: "סולידריות עם קובה ועם כל העמים הנאבקים". בין סיסמאות הכנס: "מאוחדים, אנו חזקים יותר במאבק האנטי-אימפריאליסטי"; "נמשיך לעמוד יחד עם המפלגות הסוציאליסטיות והעממיות נגד הקפיטליזם ונגד איום המלחמה והפשיזם"; ו-"מאוחדים בהגנה על השלום, על הסביבה, על זכויות העובדים, על הסולידריות ועל הסוציאליזם".

בכנס השתתפו 145 נציגים מ-78 משלחות אשר הגיעו מ-60 מדינות שונות. המפגש השנתי לא נערך בשלוש השנים האחרונות בשל משבר הקורונה העולמי. מטרת הכנס הייתה גיבוש משותף של תוכנית עבודה לשנים הבאות. הצהרת הכנס מתייחסת לסכנות ולאתגרים כיום (ההצהרה במלואה זמינה באתר "סולידנט").

הצהרת הכנס מדגישה, כי צו השעה של המאמץ הסוציאליסטי הוא ההתמודדות עם האסונות אשר ממיט הקפיטליזם הגלובלי בהובלת ארצות-הברית על העולם. ביניהם: ניצול העובדים והרעת תנאיהם, הרס הסביבה, חרחור קונפליקטים ומלחמות ברחבי העולם ומניעת טיפול בריאותי הולם עבור אוכלוסיות הסובלות מההשלכות של מגפת הקורונה.

תושבי קובה אדיבים בצורה יוצאת דופן ונכונים לסייע בכל דבר. שיחותי עמם נסובו בעיקר סביב הישגי המהפכה, שחרור אנשי המעמדות הנמוכים (בעיקר השחורים) והשגת השוויון באמצעות חיסול הבערות. התושבים חלקו עמנו סיפורים על הדורות הראשונים שבאו בשערי האוניברסיטאות לאחר חקיקת חוק חינוך חנם, על הנגישות הרחבה לרפואה ציבורית, אשר נמנעה מהם עד המהפכה, על החלוקה מחדש של הבתים והשגת דיור לכל. הם הדגישו כי השירותים והמשאבים שהיו שייכים פעם אך למעטים, הפכו כיום נחלתם של רבים.

בשנה הבאה ייערך הכנס בתורכיה (באיזמיר או באיסטנבול), ובו ימשיכו נציגי המפלגות הקומוניסטיות והפועליות בעבודה לחיזוק הפעולות הבינלאומיות נגד סכנות הפשיזם, נגד הקפיטליזם ונגד האימפריאליזם.

תאודור אריאל עמר

חברות האו"ם מתנגדות למצור הנפשע על קובה

קובה השיגה ניצחון מוחץ בדיון שנערך בשבוע שעבר (3.11) בעצרת הכללית של האומות המאוחדות בניו יורק. כמעט כל חברות הקהילה הבינלאומית התייצבו לצדה של קובה והתנגדו למצור הכלכלי הממושך שמטילה עליה ארה"ב זה עשרות שנים. "המדינות שלקחו חלק בדיון דרשו לשים קץ למצור", ציינה סוכנות הידיעות הקובנית "פרנסה לטינה". ההצבעה נערכה במסגרת העצרת הכללית השנתית של האו"ם, ובעקבות הצעת החלטה נגד המשך המצור שהגישה קובה. 185 מתוך 192 המדינות תמכו בגינתי.

בדומה לתוצאות ההצבעה הדומה שהתקיימה בשנה שעברה, רק שתי מדינות הצביעו נגד ההחלטה: ארה"ב וישראל. שתי מדינות נוספות נמנעו: אוקראינה בהנהגת הנשיא זלנסקי וברזיל בהנהגת הנשיא לשעבר בולסונרו.

שר החוץ של קובה, ברונו רודריגס פריליה, הציג את עמדת ארצו בעצרת הכללית. עבורו, אמר, מדובר ב"ניצחון היסטורי", שכן ההחלטה נתקבלה לאחר שנשיא ארה"ב לשעבר, דונלד טראמפ, הדיק את המצור. גם הנשיא המכהן ג'ו ביידן לא נוקף אצבע כדי לשים קץ למדיניות האמריקאית הנפשעת כלפי קובה. יצוין כי זו השנה ה-29 ברציפות, בה רוב גדול של מדינות מצביע בעד הצעת החלטה הדורשת "להפסיק מיד ולאלתר את המצור הכלכלי, הפיננסי והמסחרי שמטילה ארה"ב על קובה".

בשנה שעברה הצביעו נגד המצור ובעד העמדה הקובנית 183 מדינות. השנה נרשם שיא במספר המדינות התומכות בסיום המדיניות האימפריאליסטית שנוקטת ארה"ב כלפי קובה - 185. קודם להצבעה ערכו נציגים מעשרים מדינות וארגונים בינלאומיים דיון ובו הציגו נימוקים להתנגדותם למצור.

יום לאחר ההצבעה בעניין קובה (4.11), במושב העצרת הכללית של האו"ם, קראו 152 מדינות לישראל לפרק את מחסן הנשק הגרעיני שברשותה, ולהצטרף לאמנה הבינלאומית נגד הפצת נשק גרעיני.

המדינות קבעו כי על ישראל לפתוח מיד את מתקניה הגרעיניים לפיקוח בינלאומי – דבר שהיא בעצמה דורשת מאיראן. שלוש מדינות בלבד התנגדו להחלטה זו: ישראל, ארה"ב וקנדה. עשרים מדינות נמנעו, ובהן הודו, המדינות החברות בנאט"ו ומדינות מערב אירופה.

ב"דוקטרינת ההלם", והטילה על קובה מאות סנקציות דווקא בתקופה בה השתוללה המגיפה העולמית. כך נותרה קובה עם הידע והיכולת לייצר חיסונים, אך היו חסרים לה חומרי גלם לייצור מזרקים. קובה, אגב, חיסנה את כלל אוכלוסייתה בארבעה חיסונים ואף ייצאה חיסונים ליבשת אפריקה. כל זאת בזמן שתאגידי תרופות קפיטליסטיים כגון פייזר פעלו בעיקר משיקולי רווח ולא מיהרו להפיץ החיסון היעיל שפיתחו.

בנאומו דיבר דיאס-קאנל גם על אודות השאיפה להטמיע בקרב הדור הצעיר את יתרונות הסוציאליזם. רק כך, גרס, ניתן יהיה להבטיח את עיצובו של דור חדש אשר ימשיך ליהנות מהישגי המהפכה.

דיאס-קאנל, נשיא קובה, בעת נאומו שהוקיע את המצור האמריקאי המוטל על אזרחי ארצו זה שישה עשורים (צילום: "זו הדרך")

בסיכום דבריו הדגיש הנשיא את הצורך באחדות ובסולידריות בין העמים. הוא הודה לנוכחים על התמיכה הרבה שמקבלת קובה, ושיבח את ההחלטות החשובות שנתקבלו בכנס. דיאס קאנל נעל את נאומו בקריאות: "תחי המהפכה הקובנית! יחי העם הקובני! יחי המרקסיזם-לניניזם!". בתום הנאום, קם הקהל כולו על רגליו לשירת "האינטרנציונל", כל נציג בשפתו.

לאחר שתמה שירת "האינטרנציונל", הזמין הנשיא בלא כל גינתי כבוד את הקהל להצטלם עמו באופן אישי וקבוצתי. הוא ניגש למתורגמניות ולמתורגמנים, כמו גם לעובדות ולעובדים אשר אפשרו את קיום הוועידה, לחץ את ידיהם והודה להם על הצלחת הוועידה. המגע הישיר והעדר גינתי הכבוד מצד הנשיא בלטו עד מאוד.

מה שהיה מנת חלקם של מעטים הוא כיום נחלת הכלל

בסיומם של ימי הדיונים הארוכים, הסתובבתי יחד עם באי ועידה אחרים ברחבי הוואנה. משוחות עם האנשים ומהשוטטות במרכזי העיר ובשכונותיה למדתי כי העם מעריך את הישגי המהפכה. זאת ועוד, הציבור הקובני מבין כי האשם במצבם הקשה הוא המצור המתמשך שמטילה ארה"ב. במרכזי הקניות ובמכולות ישנה סחורה, אם כי אינה זמינה בשפע הקפיטליסטי המאפיין את עידן הצרכנות ואשר מוביל בהדרגה להרס כדור הארץ. כלים חד-פעמיים למשל, כמעט לא ניתן למצוא בקובה (למעט בקבוקי מים מינרלים עשויים פלסטיק).

"חוצות - כתב עת תרבותיפוליטי" פרסם את גיליונו המקוון הרביעי

כתב העת המקוון "חוצות", המגדיר עצמו תרבותיפוליטי, פרסם את גיליונו הרביעי (אוקטובר 2022). להלן קטעים מתוך דבר המערכת לגיליון.

הגיליון הרביעי נוצר מתוך תחושות כבודות המלוות את התקופה האחרונה, שנדמה כאילו נמשכת זה זמן רב וממשיכה להסלים ולעורר דאגה, צער ואף חשש כבד. אנו עדות לתקופה מסוכנת בה קולות ההקצנה מתעצמים ואף הופכים מציאות מוחשית. המלחמה המתמשכת באוקראינה, המצור על עזה והבחירות הקרבות המעצימות את מוחשות האיום על המרחב הדמוקרטי, כל אלה ועוד מעוררים פחדים עמוקים המתקפים את החופש, הבית והביטחון הבסיסי.

את הגיליון מלווים ציורים ועבודות של האמנית הישראלית ממוצא אוקראיני זויה צ'רקסקי נאדי. יצירותיה מנכיחות ומדהדות את עוצמת האיום, הסכנה וההרס, ועוסקות בנושאים חברתיים בוערים כגון הגירה, מעמד, גזע ועבודת מין. בסדרת העבודות "לפני ואחרי", המוצגת בגיליון, צ'רקסקי נאדי מביעה את כאבה העז על ההתקפה הרוסית נגד אוקראינה, בה נולדה וגדלה.

אסתר רפפורט, פסיכולוגית וחברת מערכת "חוצות", הקדישה את שירה "לב קטן" לזכרו של ריאן סלימאן בן השבע שהתמוטט ומת בביתו לאחר מרדף של חיילי הכיבוש אחר אחיו. לינה ליפשיץ, עובדת סוציאלית קלינית ואשת אקדמיה ילידת אוקראינה, סוקרת בטקסט קצר מיזם התנדבותי ייחודי ומעורר השראה של נשות מקצוע ישראליות דוברות רוסית. המיזם מעניק, מאז השבוע הראשון של המלחמה, סיוע נפשי לתושבי אוקראינה ולפליטות.

במאמרו "הסובייקט הפלסטיני והנכבה – בין שלילה להכרה במרחב הקולקטיבי-אישי-טיפול", מציגות הפסיכולוגיות הקליניות ד"ר ספאא גנאדרי-נסר ומונא שימי מבט מעמיק על אודות חווית הסובייקט הפלסטיני וסיפור הנכבה שלו. זאת תוך התמקדות בחווית העקורים הפנימיים והמפגש עם תכנים אלה בחדר הטיפול. יצוין שהמאמר פורסם בגיליון גם בערבית.

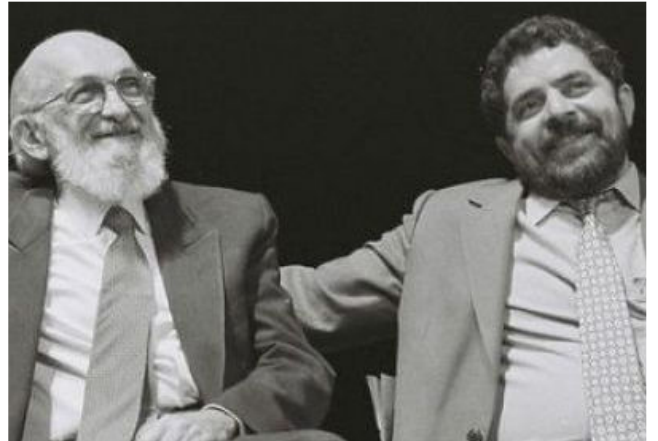
תושבי עזה נאלצים לחיות מעבר לחומות השקופות והאטומות ביותר היכולות להתקיים בין קבוצות של בני אנוש: סבל האנשים החיים שם שקוף לרוב תושבי ישראל, והלבבות אטומים בעודם סגורים שם לגורלם. ביולי האחרון ערכו ארגון גישה והמרכז הקהילתי לבריאות הנפש סמינר מקוון לציון 15 שנות סגר ישראלי על הרצועה. הסמינר דן בהשלכותיו הנפשיות של המצור. טובה בוקסבאום חלקה עדויות מפי אנשי טיפול העובדים במרכז כאשר למחיר הנפשי הקשה מנשוא של התושבים בעזה.

במאמרו מציבות שרה מצר וקורין זאבי אתגר בפני אנשי בריאות הנפש בישראל, ומציפות שאלות באשר לשתיקתם הכמעט גורפת בסוגיית מעצרי הילדים הפלסטינים. המאמר מוסר חוויות אישיות במסגרת התופעה והשלכותיה על נפשם והתפתחותם של הילדים. זאת בהתבסס על ספרות מקצועית רלוונטית.

עוד בגיליון: שני מאמרים מאת ד"ר יעל מאיר וד"ר רוני סרור המציעים מסגרת חשיבה להבניה ופרקטיקה של עבודה טיפולית והדרכתית מודעת הקשר חברתי.

לעיון בגיליון:

<https://www.hebpsy.net>

לולה דה סילבה, המכהן כיום כנשיא ברזיל, ופאולו פריירה, תחילת שנות ה-90 (צילום: ורמליא)

מהדורה חדשה בעברית לפדגוגיה של המדוכאים

הוצאת "פרדס" פרסמה לאחרונה מהדורה חדשה בשפה העברית לספר היסוד מאת פאולו פריירה "פדגוגיה של המדוכאים". הספר פורסם לראשונה בעברית ב-1981 בהוצאת "מפרש" ובתרגומה של כרמית גיא. המהדורה אולה לפני שנים רבות וניתן להשיגה אך בעותקים ספורים ובספריות. את המהדורה החדשה תרגמה נעמי זוסמן, ובכריכתה האחורית מופיע קטע קצר לציון מאה שנה להולדת המחבר מאת אדם אלי (הקטע פורסם גם ב"זו הדרך").

פריירה (1921-1997), יליד ברזיל, היה מחנך ותיאורטיקן שנחשב אבי גישת הפדגוגיה הביקורתית. הוא עבד באופן מקיף ושיטתי בקרב קהילות מוחלשות, ועסק במיוחד בהוראת קרוא וכתוב בקרב מבוגרים. פריירה נאסר ב-1964 בעקבות ההפיכה הצבאית הפרו-אמריקאית בברזיל. בהמשך גלה לבוליביה ולצ'ילה, שם פרסם את ספרו הידוע ביותר "פדגוגיה של המדוכאים", אשר ראה אור בספרדית בשנת 1968.

הספר מסכם את המסקנות אליהן הגיע פריירה במהלך שנות עבודתו בקרב אוכלוסיות עניות ומוחלשות בארצו. מהלכו המרכזי של הספר מסביר מדוע נחוצה פדגוגיה בעלת נקודת מוצא ביקורתית כלפי הקפיטליזם. פריירה מתח ביקורת חריפה על תהליך הלמידה הפורמלי, המדכא חקירה ולמידה והמעודד גישה פסיבית וציותנית. גישה זו, כך טוען הספר, היא אבן יסוד של תהליך הדיכוי.

עוד טוען פריירה כי יש לכונן את היחסים בין מורה לתלמידו על בסיס שותפות ודרשיח. לכן מתבססת שיטת הפדגוגיה הביקורתית על הכרה והערכה הדדית, ולא רק על העברת מידע באמצעים דידקטיים. הכרה שכזאת, הוא גורס, ניתנת להשגה רק באמצעות צמצום הפער שבין המורה לתלמיד ובאמצעות כינון דרשיח המנפץ את הדגמים האנכיים המאפיינים את החינוך הפורמלי.

מטרת הפדגוגיה הביקורתית - לסייע לתלמידים לאתר את הכוחות הטמונים בהם, ובכך לטפח את כוחם לשנות את החברה.

בפרק החותם את ספרו, מציג פריירה את המאפיינים המעצבים את החינוך הפורמלי ככלי ביד המדכא. הוא מכנה אותן פעולות "חינוך אנטידיאלוגי": מניפולציה, הפרד ומשול" ופלישה תרבותית.

יוסי אבו

לומדים לתעד אלימות משטרתית

גיליון חדש של "קול הנוער"

גיליון מיוחד של כתב העת "קול הנוער" – עיתון נוער, בשביל נוער, נגד השיטה" פורסם השבוע. פעילי ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי (בנק") יזמו את הוצאת הגיליון, ערכו אותו ומפיצים אותו. בין הכתבות שבגיליון: "מתארגנים להפגין" מאת עידו עילם; "אנטי-מה? מי אתם? על תנועת אנטיפה" מאת דניאל אלסון; "אנוכיות מוסרית וההתחממות הגלובלית", מאת סרפ ורון; ריאיון עם העיתונאי והפעיל הפלסטיני באסל אל-עדרה בנושא: "מה קורה במסאפר יטא?", מאת עלמה בדין; ו"פינקוואשינג? לא בשמנו", מאת דרור שפרונג, אדם שטרן ודילין בוכוולד.

בשער האחורי של הגיליון: "סרקן את הברקוד והאזינו לפלייליסט מהפכני".

פעילי בנק" תל אביב מסרו: "כבר החלנו להפיץ אתגיליונות 'קול הנוער' בבתי ספר ברחבי הארץ".

לקבלת גיליונות "קול הנוער" פנו לכתובת הדוא"ל:

ycli.banki@gmail.com

שוטרים תוקפים פלסטינים מוסקי זיתים בירושלים המזרחית, 8 באוקטובר 2022 (צילום: אורן זיו, אקטיביסטילס)

פעילים פוליטיים יודעים היטב כי האפשרות להיתקל באלימות משטרתית במהלך הפגנה או ברחוב, גוברת מדי שנה. על רקע הבריונות המשטרתית, יזם הוועד נגד עינויים השתלמות מקוונת עבור פעילים פוליטיים. ההדרכה תאפשר לפעילים להתמקצע בתיעוד מעשי אלימות משטרתית ובהגשת תלונות למחלקה לחקירת שוטרים (מח"ש).

"הציבור מאמין כי תלונה למח"ש אינה כלי יעיל להשגת צדק נגד אלימות משטרתית. במקרים מעטים בלבד יעמוד שוטר אלים לדין, ולכן הרבה מאיתנו אפילו לא טורחים להגיע לתחנת המשטרה ולהגיש תלונה. עם זאת, בהחלט קיימים צעדים יעילים נגד אלימות משטרתית", מסר הוועד.

ניסיון הוועד נגד עינויים מעלה כי תלונה בגין אלימות משטרתית, המגובה בתיעוד מצולם, קשה מאוד למסמס. כעת אף קיימת אפשרות להגיש תלונה מקוונת לאתר האינטרנט של משטרת ישראל, ואין צורך להגיע למשרדי מח"ש – מה שהופך את הגשת התלונה לנגישה ולפשוטה יותר.

"אנחנו מזמינים אתכם – פעילים קהילתיים ואקטיביסטים, מפגינים ועיתונאים, עו"דים ועו"סים – להדרכה משודרת. במהלכה תוכלו ללמוד כיצד להגיש תלונות מקוונת למח"ש וכיצד לתעד פגיעות, וזאת כדי למקסם את סיכויי ההצלחה של כל תלונה", נמסר. ההדרכה תתקיים ביום שלישי, 15 בנובמבר, בשעה 20:00 באמצעות זום.

את ההדרכה יעבירו: עו"ד ג'נאן עבדו, הוועד נגד עינויים; סיוון תהל, רכות שטח ותחום חופש המחאה באגודה לזכויות האזרח בישראל ואורן זיו, צלם ועיתונאי שיחה מקומית, וממקימי אקטיביסטילס. מנחה: ירון ג'קסון – לשעבר רכז פרויקט קדמ"ה – קהילה דורשת משטרה הוגנת, בוועד נגד עינויים.

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

הקרנה

מקבץ סרטי אנימציה יוגוסלביים

1978-1959

מנחה: אורי נתן

מוצ"ש, 12.11, בשעה 20:00

הופעה

"איסטרא בלגיא"

רונה טולדנו - המוכתר - אבישג זיו

חמישי, 17.11, בשעה 20:00

השבוע באתר "זו הדרך"

הממשל האמריקאי סגר את הספרייה המקוונת הגדולה בעולם, בימין פועלים לביטול כנס של קרן רוזה לוקסמבורג, ח"כ כסיף: "את רבין רצחו כי חתר לשלום אמיתי", ועוד...

zoha.org.il

חברי סניף מק"י תל אביב

משתתפים בצערו של זוהר אלון

על פטירת סבתו

מריאטה סוסנוסקי

ת"ד 26205, ת"א 6126102, מל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il מק"י: maki.org.il info@maki.org.il